

ДАВРО-БОСАНСКИ

ИСТОЧНИК

лист за црквено-просвјетне потребе српско-
прав. свештенства у Босни и Херцеговини.

Изази двапут у мјесецу. — Цијена 3 фор. годишње.

Бр. 6.

Сарајево, 15. Марта 1889.

Год. III.

Новоименовани Митрополит херцеговачко-захумски Серафим Перовић,

Архимандрит манастира Житомишљића и администратор митрополије херцеговачко-захумске, по каноничком одобрењу и приволом Вселенског Патријарха цариградског, од Његовог Апостолског Величанства, нашег владара цара и краља Франц Јосифа I. именован је за митрополита херцеговачке Епархије.

Овај чин највишег именовања честитамо Високопречасном г. Серафиму Перовићу, и желимо да га премилостиви Творац поживи много година на корист православне цркве, свештенства и српског народа у Херцеговини.

СЕРАФИМ ПЕРОВИЋ

новоименовани херцеговачко-захумски Митрополит.

Након толике туге и жалости за преминулим, општељубљеним и непрежаљеним нашим архипастиром Леонтијем Радуловићем, дочекасмо хвала Богу, да опет кршеви наше Херцеговине одјекну пјесмом радованком.

Именовање заслужне и уважене старине, високопречасног архимандрита и досадањег администратора наше митрополије госп. Серафима Перовића за херцеговачког Митрополита, дочекао је наш српски народ са неописаном радошћу, јер ће тако да види на трону митрополитеком опет Србина — сина свога народа, који ће му

бити прави архипастир, и који је за свој српски народ од увјек искрено мислио, осјећао, трудио се и радио.

Серафим Перовић родио се у селу Горици (котар требињски) у Херцеговини 22. јунија 1827. од родитеља Јова и Анице рођ. Укропљине. Крштено му је име Сава, а кашње кад се закалуђерио добио је име Серафим. Дивна природа у родном мјесту снажила је млађано тијело Савино, а и дух му се све више будио; и на брзо слободно чедо кршне Хрцеговине осјети врућу жељу за науком. С тога отиде он своме стрицу

Партевију, тадањем игуману манастира Дужи, да се код њега изучава.

У оно доба у томе манастиру није могао прибавити скоро никакве науке; све што је изучио, било је буквар, часловац и псалтир. Не имајући никаква средства, поред све своје воље и жеље за вишом науком, мораде млади Сава да и на даље све до 1848. год. остане у манастиру Дужима, ђе се спремао за калуђерски чин.

Пошто се Сава одликовао побожношћу и љубављу према књизи, то га херцеговачки Митрополит Јосиф 8. новембра 1848. у Љубомирској цркви (котар билећки) зајакони а на сами Никољ-дан 6. децембра исте године закалуђери, те повративши се по том у манастир Дужи остане ту јеромонахом до 1853., усавршавајући се непрестано у свом монашеском звању.

Али дух младог калуђера Серафима није се могао задовољити са стеченијем манастирским знањем, па зато је он и дању и ноћу размишљао о томе, како ће себи прибавити више знања.

У то вријеме био је прота у Дубровнику данашњи високопреосвећени Митрополит Дабробосански г. Ђорђе Николајевић, који се заузео за Серафима и његовог друга, тадањег јермонаха Никифора Дучића, (данашњег архимандрита у Биограду), те пошто их год. 1853. препоручи тадањем биоградском Митрополиту Петру Јовановићу, кренуше се њих обојица у Биоград, у богословију, ђе буду и примљени.

У Биограду о државним трошковима сврши Серафим са Дучићем богословију, у којој је он неуморно учио и знање прибирао, како би кашње међу своју српску херцеговачку браћу што спремнији дошао, и како би им својом спремом од што веће користи могао бити. Да би се Серафим упознао и са уређењем Фрушко-горских манастира, крене се он по свршетку богословије заједно са Дучићем и на препоруку биоградског Митрополита Петра Јовановића, пропутују они сву Фрушку Гору. Из Фрушке Горе, жедни вишег образовања отиду они преко Карловаца, Новог Сада и Пеште у Беч. Пошто разгледаше све знаменитости врнуше се из Беча преко Љубљане, Тријеста, Задра, Шибеника, Сплета и Дубровника, те стигну у свој манастир Дужи мјесеца августа 1857.

Те године позове их сарајевска српска црквена општина у Сарајево за учитеље. Но кад су били на путу за Сарајево, Мостарци их скло-

нише, да се приме учитељства на мостарској српској школи. У Мостару остану њих двојица годину дана, ђе су своју узвишену учитељску дужност најтачније и најсавјесније обављали.

Затим отиде Серафим у манастир Житомишљић, ђе буде од тадањег херцеговачког Митрополита Глигорија мјесеца октобра 1858. посвећен за игумана.

Мјесеца јунија 1864. Митрополит херцеговачки Прокопије произведе Серафима у мостарској цркви за архимандрита.

Пошто манастир Житомишљић у оно доба бијаше у оскудном стању, крену се архимандрит Серафим у пространу Русију ради купљења прилога за манастир. У Русији се бавио пуне двије године, за које је вријеме имао прилике упознати се и са руским језиком.

Том приликом у Петрограду одликован је архимандрит Серафим од руског цара Александра II. златним напненим крстом.

Год. 1866. повратио се Серафим из Русије у манастир Житомишљић, ђе је остао до 1870. год. нежалели он труда ни муке око унапређења овога манастира. —

Мјесеца фебруара 1870. затвори отоманска влада из политичких разлога вриједну старину Серафима, са његовим покојним братом Јовом, а са њима и блаженопочившег Митрополита Леонтија, као тадањег јермонаха и спроведе их у Сарајево, ђе су провели читаву годину чамећи у затвору.

Мјесеца марта отпрати их турска влада из Сарајева у Цариград, а одавде у Триполис, у сјеверну Африку. — Ну и ту јадни мученици не осташе дуго, већ пошље три мјесеца пошаље их турска влада у Фезан, у град Мурзук.

У овом афричком мјесту провели су они поред небројених страдања и патња пунијех пет година дана, све до 1876. Напошљетку заузимањем страних консула ослободе се они тешког афричког заточења, и врате се сретно у Дубровник и на Цетиње, ђе су ради херцеговачког устанка морали провести све до 1878.

Те године врати се Серафим на мило огњиште своје српске херцеговачке браће, и дође на своје старо мјесто у манастир Житомишљић, ђе је остао све до смрти блаженопоч. Митрополита Леонтија, вршећи још са већим жаром своју свету дужност.

1879. Његово Величанство цар и краљ Фрањо Јосиф I. за заслуге одликовао је Серафима са витешким крстом.

Покојни Митрополит Леонтије 30. јунија 1888. одликовао је старину Серафима за заслуге, трудове и подвиге око наше српске цркве, да може у херцеговачкој епархији при обредима носити митру, мантију, палицу и жезал, и да може при појању клироса: „млогоја љета“ трo-свјећњаком благосиљати. —

За сво вријеме свога бављења у манастиру Житомишљићу Серафим се неуморно старао за манастир и ондашњу српску школу, којој је он и фонд уредио. Управо он се може сматрати основатељем манастира Житомишљића, јер га је он тако рекућ' наново подигао, украсио и материјално обогатио. Заслуга је Серафимова и та, што манастир има своју крaсно уређену и богату библиотеку.

Својим радом, врлинама и пожртвовањем стекао је Серафим лијепи глас и уважање међу својом херцеговачком браћом. С тога га је Његово Величанство наш мили цар и краљ Фрањо

Јосиф I. одмах пошље смрти покојног Митроц. Леонтија именовао за администратора наше митрополије, а 14. (26.) фебруара о. г. по вољи васеленског патријарха и жељи народа за херцеговачког Митрополита. —

Из свега доведе реченог види се каквом је Серафим неисказаном љубављу љубио, бранио и штитио свој патнички српски народ, за који је увјек био готов крв, душу, па и сам живот жртвовати.

Гледајући на прошлост његову, на његову племениту за свето Српство измучену душу, и јуначку особу, потпуно смо увјерени, да ће наш многозаслужни старина Серафим Перовић, као будући Митрополит, још већу љубав показати за свој народ, и да ће све своје силе употребити око унапређења православне цркве, српске школе, и напредка народа српскога, и да ће му бити прави отац и мајка, искрени учитељ и архипастир; у то име наш српски народ, који га је увјек као свега сина љубио, и сада му жељи: „нека те Бог још за дуго поживи вриједна старино на корист и дикy роду своме!“

Бесједа.

На IV-ту недељу вел. поста.

„Исусъ же рече емѣ: еже аще что можеши вѣровати, вса возможна вѣршующемѣ“. (Ев. од Марка. гл. 9. с. 23).

Љубезна браћо!

Бог-Творац васионе, уредивши својом свезнајућом и божанском вољом невидљиви свијет, одредио је да се у том свијету појаве и бића, која ће Му вјечно служити, славити и хвалити Га, — створио је Анђеле духове без тјелесне обдарене умом, вољом, слободом и могућством.

Неки од тих Анђела незадовољни својим положајем, хтјели су да се узвисе и над самим Богом, па су узроком своје слободне а покварене воље отпали од Бога и изгубили она блага, која су им одређена била.

И тако су постали зли дуси — демони — ђаволи.

Ови зли духови нијесу престали роптати на Бога и онда, кад је свемогући Творац напо-слетку као круну цијелог видљивог и невидљивог створења — створио и човјека, који ће му

узносити и величати име Његово, па и сам човјек да би био блажен. Но у том свом блаженом стању, човјек није хтјео увидити велика блага, која су му на уживање дарована, него је крај свега тог, преступио заповјест божију, послушао демона тог вјечног непријатеља човјечанства — окусио од забрањеног плода, те је тиме пао, јер је учинио велики гријех, који је прешао и на његове потомке.

Но свевишњи Творац, старајући се вазда о човјеку, није га хтјео оставити у оном стању које је сам себи падом створио, него је као премилостиви и свезнајући, својим свемогућством послао свога јединородног сина Исуса Христа, да избави род човјечански од гријеха и смрти.

Доставши дакле као Бог-човјек на земљу, Исус Христос поучавао је људе правој и истинитој науци, похваљивао је врлине, заштићивао сироте, исцјељивао болне, васкршавао умрле, и

млога друга чуда чинио; а изобличавао је лажи, неваљалства и пороке. У опште, учио је род човјечански свему ономе што је добро и полезно за душу и срце човјечије.

Сва та Његова наука и поука, састојала се из проповиједи, коју су пријемници Његови — апостоли написали, и која се данас у Еванђељу налази. Еванђеље нам дакле износи науку Христову. Тако и Еванђелист Марко у данашњем Еванђељу казује нам један догађај из Христовог живота, који говори о томе, како је Исус Христос излијечио једног младића у коме је био „нијема дух“ са овим рјечма:

„У оно вријеме, неки човјек приђе к Исусу и клањајући му се рече: Учитељу! доведох к теби мога сина у коме је нијема дух. И кад год га ухвати лами га те баца пјену и шкрипи зубима и суши се. И рекох ученицима твојим да га истјерају и немогуше. Он одговарајући рече му:

О, роде невјерни! докле ћу с вама бити? Докле ћу вас трпјети? Доведите га к мени. И доведоше га к њему, и кад га виђе одмах стаде га ломити и паднувши на земљу ваљаше се бацајући пјену. И упита оца његовог: Колико има времена како му се то догодило? А он рече: од дјетинства. И често га баца у ватру и у воду да га погуби; него ако што можеш помози нам, смилуј се на нас.

И Исус рече му: ако можеш вјеровати, јер је све могуће ономе, који вјерује? И одма повикавши отац дјетињи са сузама говораше: Вјерујем, Господе! помози моме невјерију. И Исус видећи да се стече народ запријети духу нечистоме говорећи му: Душе нијема и глухи, ја ти заповједам, изиђи из њега и више не улази у њега. И повикавши и изломивши га јако изиђе; и учини се као мртав тако, да многи говораху: умре. А Исус узевши га за руку подиже га, и уста. А кад уђе у кућу питаху га ученици његови на само: За што га, духа, ми немогосмо истјерати? И рече им: Овај се род ничим не може истјерати до молитвом и постом. И изишавши оданде иђаху кроз Галилеју и не хтједе да ко дозна; јер учаше ученике своје и говораше им: да ће се син човјечији предати у руке људске, и убиће га и пошто га убију устаће трећи дан“.

Као што видимо драга браћо, у данашњем Еванђељу, човјек кога Еванђелист Марко представља, назива духа „нијемим“ за то, што је дух његовом сину спречавао не само „слух“ већ и

„говор“, па кад га је отац довео на испјељење, Спаситељ се налазио на Тавору; а да би га што прије спасао од зла, покаже сина ученицима Христовим и замоли их да га они излијече од тешког страдања. Но због његове слабе вјере, нису му ученици Христови могли помоћи, услед чега и сами (ученици) посумњају у свемогућство свога учитеља. А кад је дошао Спаситељ, и о свему се увјерио, рекао је: „О роде невјерни“ доказујући тиме, да најмање истине имају они, који невјерују у Бога; а знамо да је вјера једино срество за спасење рода људског.

На питање Христово колико има времена како му се то догодило? А он рече од дјетинства. Ово је питање Исус Христос ставио не за то што није знао од кад грјешник болује и страда, него је хтјео, да би се сви налазећи увјерили, како је „нијема дух“ могао страдалника сасвим упропастити и погубити, да га Бог није чувао и ослободио. У оним пак рјечима Христовим, које говоре: „ако можеш вјеровати“, Спаситељ је оснажио слабу вјеру несретног оца, који запомаже: Господе помози моме невјерију. А кад су га ученици запитали: Зашто га (духа) ми немогосмо истјерати? Христос је одговорио: „Овај се род ничим не може истјерати до постом и молитвом.“

А тиме је Христос доказао, да је пост божија заповјест, коју смо дужни тачно испуњавати као вољу божију, а посредством молитве добијамо не само спасење него и све остало што је нужно нашој души и тјелу, јер молитва је побожан разговор душе наше с Богом, која нам опитомљава и облагорођава душу.

Овим чудом божанског учитеља, о коме Еванђелист Марко говори, видимо драга браћо велику безграничну љубав Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа, коју је Он заиста из превелике милости своје према нама указао, — дошао на земљу да нас спасе, примио себе на жртву, понизио се до смрти на крсту, на коме је и своју крв за нас пролио, а без наших заслуга, и тиме нам поново отворио рајска врата и дао могућност да опет дођемо у царство славе, које се постизава само вјером и добрим дјелима. Јер и Еванђелист Марко каже: *Бѣхъ снъ вѣкъ животъ вѣчннн, а иже не вѣрѣетъ вѣ сина, не обзритъ живота, но гвѣкъ Божнн прѣкнваетъ на немъ“* (гл. 16. ст. 16.) — На другом мјесту Апостол Павле каже: *„Безъ*

вјерки невозможно сгодити Бог" (Римљ. 14. гл. 23 стих).

Тако Исус Христос поучавајући народ, увјек је утврђивао људе у вјери говорећи: да код сваке радње њихове треба да се огледа тврда и постојана вјера, која нам служи као крма на лађи и показује пут вјечног спасења.

У историји старозавјетне цркве има небројено примјера у којима се показује сталност вјере у Бога. Особито код Аврама, Исака, Јова и други, који су имали чврсте вјере у обећаног Месију — Исуса Христа.

Сваки пак листић историје Хришћанске цркве препун је необориви примјера у коме се огледа тврдо постојање у вјери, и какве су муке и гонења у првим вјековима Хришћанства, — Хришћани од незнабожачки цара трпјели због сталности у вјери. — Можемо видети љубезна браћо из ових примјера:

За владе свирепог цара Тројана погинуо је због оданости ка вјери Игњатије Епископ антиохијски и Амон Епископ јерусалимски и многи други.

А за владе грозног тирјана Нерона, осим многих другим жртава, погинуо је у то врјеме Апостоли Петар и Павле. Први је на крсту разапет, а други мачем посјечен.

Кад је Епископ Сикет II. за врјеме Валеријана доведен на губилиште, ђакон му Лаврентије мјесто да по наговору свијетиње утече — драговољно трчи мјесту ће је Сикет спаљен и неплаши се смрти која га је одма на том мјесту и постигла. А да би страдајуће Хришћане охрабрио у вјери, и улио им још већу наду на Бога, захтјева да му се и друга страна тјела пече.

Св. Ђорђе, због љубави к' Христу и науци његовој, свршава живот у најгрознијим мукама на точку. — Света мученица Текла прва је пролила крв за вјеру Христову и дала примјер женском роду. — Мученицу Хотијеру гонили су да се одрекне Христа, но она није хтјела, и за то су је бацили у казан гдје је кључала

смола и катран, и тако заједно са својим мезимчетом у најгрознијим мукама испусти своју душу.

Из ових до сад наведених примјера, увидели смо драга браћо, како је првих вјекова Хришћанства постојала тврда вјера, која је доцније и на наше ђедове прешла, са пуном надом у Бога, да ће се послје петстотвјековног робовања ослободити од тешког зулума, и прокрчити пута слободи и јединству српском. И заиста нису се преварили у вјери и нади, јер Српство тежећи за слободом — искрело је као жива ватра, која се под пепелом запретана налазила, те се поново ма и приближно уздигла оној сјајној прошлости за којом ће ако Бог да бити и у будућности.

И е тога браћо! Кад нас Господ Спаситељ позива на спасење, и кад нам за то пружа сва нужна средства помоћу којих се спасти можемо, и кад нам се Анђели и свети на небу радују нашем спасењу, а праведни наши очеви очекују нас у вјечном блаженству, онда прегнимо свима силама и докажимо да заиста тежимо не само на привремено побожно благовање овдје на земљи, него и вјечном блаженству на небу. Одбацујмо све сујете и страсти овога свијета који су у стању да нас одведу у бездан пропасти.

Док смо још овдје на земљи, чинимо милостињу свакоме, јер милостиња има крила са којима се диже у небо и вјечно стоји пред престолом божијим, како би Он, гледајући наша добра дјела и нас помиловао. Јер и св. писмо незна за већу врлину од милостиње, која би толику моћ имала и за коју Бог обећава толике награде, као за милостињу. А и данашње Еванђеље показује нам примјер милостиње, коју је Господ учинио ожалошћеном родитељу — спасивши му сина од тешких мука и невоља. Амин.

У Д. Тузли.

Написао

Љубомир Ракић

исп. уч. и свршени богослов.

Показивање пута у царство небеско.

Бесједа православним Хришћанима. Од митрополита Инокентија.

(Слободан превод с руског.)
(Наставак)

Сад ћемо виђети и тај сами пут, по ком смо дужни ићи за Исусом Христом.

Исус Христос је рекао: Ко хоће да иде за

мном — 1) нека се одрекне себе, 2) и узме свој крст, 3) па нека иде за мном.

Прва је дакле дужност Хришћанина као

Христова ученика и присталице Његовог да се одрече себе.

Одрећи се себе значи: побацили своје рђаве навике; испчупати све из срца свога оно што нас веже за ови свијет, и не подхрањивати у себи рђавијех жеља и мисли, него гушити и давити неваљале мисли и клонити се повађања за гријехом, не радити и не жељети ништа по својему самољубљу, него све чинити само за љубав к Богу. Себе се одрећи значи, по ријечима апостола Павла, бити мртав за гријех још и овога свијета, но живљети само за Бога, т. ј. владати се како је Богу мило и угодно по Његовијем заповиједима и настави.

Друга је дужност оног Хришћанина, који пристаје за Исусом Христом: да узме свој крет.

Под именом крета разумијевају се страдања, невоље и неприлике. Кретови (т. ј. патње, муке и невоље) бивају спољни и унутарњи. Узети свој крет значи примати и подносити без гунђања све што год се догоди с нама у нашем животу нпр. биједе, невоље, жалости, муке и теготе. Те онда бива увриједили тебе когод, ако ти се руга или пркоси, цвијеља и досађује; или ако си ти неком добро учинио, а он мјесто да ти благодари, противи ти се и подмеће ти замке и потајно наговара друге против тебе; или ти хоћеш да неком некакво добро учиниш па не може да ти за руком испане; ако ти се догоди каква несрећа, нпр. или си ти сам болестан или твоја жена или дјеца или ко било твој; или ако поред свега твога рада и неуморног труда ипак трпиш невољу и оскудицу или те баш и право сиромаштво и убоштво гуши; или ако осим тога трпиш некакву неприлику, ондар то све подноси без злобе, без мрмљања, без предрасуде и без тужбе, т. ј. не држећи да си увријеђен и да за то очекујеш још на земљи какве награде него све то подноси онако чистом љубави, радо и постојано.

Узети свој крет то је рећи не само кретове носити, које други на нас наваљују или по Божијем провиђењу, али узимати и носити само своје кретове, па још и сам на себе товарити кретове и носити их, то онда бива да Христијанин може и мора давати и испуњавати разна обећања и завјете, немиле и тешке нашем срцу, и то завјете, који се слажу са ријечју Господњом и Његовом вољом, а не по своје мудровању и тумачењу. Тако нпр. могу се а и дужни смо

давати и испуњавати завјете, који су корисни и ближњему: као што су дворити болесне, вриједно помагати невољнима, тражити трпљиво прилике и смјерно помагати и старати се о спасењу и добру људи чином, ријечима, савјетовањем, молитвом и т. д.

А кад узмеш и понесеш твој крет по ријечи и намјери Господњој, па тад ако се у теби породило охоло мисао, да ти нијеси онакав човјек као и остали људи, него да си побожнији и бољи од твоје сабраће, еусједа, онда колико год више можеш чупај из себе такве мисли, јер оне могу да униште сва твоја добротина.

Прије смо рекли, да су кретови спољни и унутарњи, а овдје смо говорили готово само о дворним кретовима т. ј. о онима, који се могу познати и виђети, а благо ономе, који их умје сносити паметно, јер Господ неће допустити да такви човјек пропадне, него ће му послати св. Духа, који ће га упућивати, утврђивати га и водити га даље. Али да се постане светим, личним Исусу Христу, за то није доста сносити само спољне кретове, јер спољне патње и теготе нијесу ни мало боље и корисније од спољне без унутарње молитве. Дворне кретове или спољашње патње не носе само ученици Исуса Христа, него сви, па и сваки човјек, т. ј. нема на свијету човјека, који не би страдао, или не би ма што ово или оно претрпио у овом животу. Али, ко хоће да буде прави ученик Исуса Христа и Његов присталица, тај свакако мора подносити и унутарње кретове.

Унутарњи кретови могу се наћи у свако доба и прије него ли спољашњи. Треба само обратити пажњу на самога себе и чувством покарања обзирати се на своју душу и онда ће ти се представити одмах на хиљаде унутрашњих кретова. На примјер, размисли, како си постао на овај свијет? И живиш ли ти онако како треба да живиш? и т. д. Обрати на то пажњу, шта си дужан и на први ћеш поглед увидјети, да ти као створ и дјело руку Свемогућег Бога, само једино за то постојиш на овом свијету, да би свијем пословима твојијем и свијем бићем својијем прослављао Његово свето и велико име; а ти не само да Га не прослављаш, него још шта више вријеђаш Га и срамотиш својијем неваљалијем животом и својијем дјелима. Опомени се и размисли шта те чека с оне стране гроба твога; са које ћеш стране бити у вријеме егза-

пногог суа Христа или са усне или са ли-
 же. Па тако ако будеш ма и нехотично или по
 невољи размисљао смутљив се и узнемиравајути.
 И то ће ти онда бити почетак људских кр-
 това. Али ако ти не будеш не само укључао
 такве мисли, него ако још устремљив да их раз-
 гонити у свјетском укљивању — или у људском
 завама, но све више и позорније будеш обраћао
 пажњу на себе, онда ћеш још више нагазити
 крстова; нпр. пакла којег се ти све досад може
 бити није ни сјећао, или ако си га се и опо-
 минао а оно си га се опоминчао немарно, онда
 ће ти се истом показати у својој својој страхоти.
 Рај, који ти је Господ приправно о коме ти до
 сада није ни помињао, или си помињао тек
 у неколико, тада ће ти се живо истаћи онако
 какав је, т. ј. као мјесто вјечне и чисте радости,
 којег ти сам за себе будиш по својој немарности
 и безумљу, и т. д.

Па дакле ако ти не обзирати се на тугу
 и љутарне патње, које ћеш осјећати ушљед
 таквог размисљања тврдо наумити и оважжити
 се да ћеш их подносити, и не устремити ника-
 кве свјетске забаве, него се толико помолити Богу
 за своје спасење и у свему се подвизати Његовој
 вољи; онда ће ти Господ почети откривати и
 показивати стање твоје душе у оном виду и баш
 онако камаво је у истини, због тога да би се тако
 све више и више услављао и подхрамљивао у
 теби страх, туга и жаљост, како би те на тај
 начин више и више тебе очистивао.

Непријатељ душе наше — ђаво, знајући да
 је врло пробитачно и спасоносно за нас ако
 обраћамо пажњу и пратимо стање наше душе,
 употребљава све пакосне своје лукавштине, не
 би ли човјеку обратити пажњу о људском стања
 да га не увиди у оном обилу у каквом је, а с
 тога, да се не би тргнуо натраг и потрази спа-
 сење своје. Али кад ђаво види да му та његова
 пакост не помаже, и да човјек с помоћу и блага-
 даћу Божијом, почиње себе да упознаје, онда се
 ђаво тађа упрот пакоснијег начина: стара се
 да прикаже човјеку стање његове душе на једном
 и што више може с опасније стране, да би тијем
 укључио и застршио човјека и натјерао га да паче
 у очајање.

Кад би Господ људства ђаволу да се кад
 год хоће тађа тог поточел начина, да нам пре-
 стави стање наше душе са најопасније стране,
 онда би се мало који од нас одржао, по томе

што је право стање грешничкове душе а особито
 оног који се није показао и поправно веома опасно
 и страшно; па не само грешници него и сами
 свети и праведни људи, поред све своје правде,
 нијеу могли доволно са сузама оплакати и до-
 бити опроштење души својој.

Кад Господ благословља да ти открије
 стање твоје душе ондас јасно увидиш и живо
 осјећаш, да је поред свију твојих добродетелста
 ерпе твоје покварено и оцрњавано а душа твоја
 оларена, па и ти сам ништа друго нијеи но роб
 пријеху и уробењу грешнијем навадама и сла-
 стима, који су по све с тобом овладали, па ти
 не даду да се приближиш Богу. Такође понеш
 да увидиш да у теби нема ништа што је у ис-
 тини добро а и она што можда имаш неколико
 добра ајса замјешани су са пријехом и нијеу
 право правде љубави, него изрод свакослик навда
 и околности; тад ћеш подјамачно пострапати:
 обузеће те страх, жаљост, туга и т. д. Страх оа
 тога јер си у опасности да ћеш пропасти; жа-
 лост и туга за то, што тако дуго и јогунасто
 нијеи хтјео да чујеш смирење глаас Господњи,
 који те је звао у царство небесно, него си га
 тако дуго и неодољиво срдно својим неваља-
 лим пријеступцима и т. д.

У којем ти степену Господ открије стање
 твоје душе у том ће степену бити велика и твоја
 људтрпна страдања и мучке.

Ето то је оно, што се зове и разумјева под
 људтрпним крстовима.

Као што сви људи нијеу једнаки у добро-
 чинству и у пријеху исто тако нијеу ни људ-
 трпни крстови за све једнаки; некима су тежи
 а некима лакши, некима долазе на један начин
 а другима на други и т. д. А то све зависи оа
 стања душе у свакога човјека исто онако као
 што зависи проујжење или изијечење камве
 болести оа стања болесника. Није крив љекар
 ако мора по који пут да се лати јакот и трајот
 средства, кад хоће да изијечи застарјелу и опа-
 сну болест, коју је болесник можда сам содом
 отровао и јаће развио. Ко хоће да буде здрав
 тај мора све поднијети оа чега ће му лијек бити.
 У људтрпни крстови бивају некима тако
 тежки, да по негда ни у чему не могу да нађу
 себи утјехе.

То се све може десити и с тобом. Али у
 ком год да будеш покљачу и ма каква биш оа
 осјећао људствена страдања, не пренајај се и не

мисли да је тебе Господ оставио. Не, Он ће увијек бити с тобом, и невидљиво ће те кријепити баш и онда, кад ти се чини, да се находиш на самој ивици пропасти. Не, Он не ће допустити да си више на искушењу него само онолико, колико он по својој вољи попусти. Не малакши и не бој се; но са потпуном покорношћу предај се Њему, трпљиво сноси а непрестано му се моли. Јер је Он свагдашњи наш Отац, прави Отац, који је спрам своје дјеце веома милостив. Па и ако дакле Он допушта да онај човјек, који се Њему предао пане у искушење, али не због чега другога, но само за то да би тако уразумио и јасније показао човјеку његову сопствену немоћ и ништавог и да га научи да се никад сам у себе не поузда и да нико без Бога не може учинити ма какво добро. Даклен кад Господ наводи човјека на страдања или кад тоvari на њ крстове, чини то једино за то да би му тијем исцијелио душу и да приличи Исусу Христу и да са свијем очисти његово срце, у којем ће да се настани сам Он са сином и својијем Духом.

У својијем јадима ма како да су тешки не тражи помоћи и утјехе од људи, већ ако ти нарочито Господ пошаље и покаже свога изабраника. Обични људи, т. ј. они, који су невјешти у духовним дјелима, вазда су рђави утјешитељи у обичнијем јадима, а неки моли у жалости и тузи о Господу, о којој они ни појма немају, у таком случају прије ти они могу нахудити, него ли утјешити и облакшати твоја страдања. Господ твој и помоћник и утјешитељ и наставник; к Њему једноме притеци и код Њега једнога тражи утјехе и помоћи.

Благо и по сто пута благо ономе човјеку, коме Господ даде да носи и унутарње крстове, по томе што су они баш право љекарство душевно, вјерно и поуздано средство па да човјек буде сличан Исусу Христу; те по томе су дакле они особита и јавна милост Господња и

очита његова брига о спасењу човјечијем. Благо томе човјеку и за то што се он налази у таком стању, до кога ми без дјеловања благодати божије, не само што не можемо доћи, него шта више држимо да то није ни потребно за наше спасење.

Ако ти своја страдања будеш подносио покорно и едано вољи божијој и не будеш тражио утјехе нигђе и ни у кога осим у Господа, онда те Он по својој милости не ће оставити без утјехе него ће се дотицати твојег срца својом благодаћу и давати ти даре Духа светог. У сред твојијех страдања па може бити и у самоме почетку, ти ћеш осјетити у својем срцу неисказану сласт, диван почивач мира и радости, коју до тад нијеси познавао, а међу тијем осјећаћеш у себи силу и снагу да се можеш молити Богу правоме и милостивоме, и вјеровати у Њега тврдом и пестинитом вјером, а у срцу ће се твојем распламтити чиста љубав према Богу и ближњему. А то је све дар Духа светог.

Па ако те Господ удостоји тога дара то онда не мисли да је то награда за твоје труде и јаде, и не држи да си постао савршен и свет. Такве мисли нијесу ништа друго него подбадања охолости, која се дубоко угнијездиле у нашу душу и тако чврсто прирасла уз њу, да се и ондах може појавити, кад човјек има и саму силу чудотворства.

Такве утјехе и дотицања Духа св. нијесу плата но само милост Господња, која ти даје да опробаш блага, која је Бог припремио за оне, који га љубе и који угађају Његовој светој вољи, — да би окусивши их великом марљивошћу и уердијем тражио а уједно се припремио и учврстио да подносиш на ново туге и патње. А та љубав, коју тад осјетиш, још није оно потпуно стање до којег долазе свети још овдје на земљи него само указивања на Њега.

(Наставиће се.)

О суђењу на смрт Спаситеља нашег Исуса Христа.

(Наставак)

II.

Пошто смо прије рекли какав је суд био и како се судило, то ћемо сад да пређемо на пресуду, што је изречена и извршена над Христом Спаситељем, т. ј. да видимо: је ли Христос

сматран као прост јеврејски грађанин, и да ли му је суђено по закону и по обичајима, што су тад постојали, или није.

Тужба на преблагот Спаситеља Исуса Христа подигнута је ушљед зависти и злобе

свештеника и фарисеја. Изнајприје почели су да на Њ пакосно хуле, па је то хулење послјије претворено у политичку кривицу. И свакако су се трудили и старали, упињући се да лукавством окаљају и окриве Исуса Христа. Суђење над Њиме нити је било као суд, нити се може назвати да је био суд, који је морао бити састављен и образован по закону; него је био једино излив дуготрајне пакости и мржње. А блага сладост жртве доказивала је јавну, паклену бесноћу онијех, који су Га гонили.

„Кад се Исус Христос показао међу Јеврејима, није то више био народ, него само сјенка његова: изнурен и покварен ропством, поцијепан на партаје и међусобне јереси; тај народ био је подлегао римском мачу, па подјармљен изгубио је своју самоуправу. Јудеја постаде прост додатак к Сирији; а Јерусалим гледаше како се по његовијем тврђавама гордо шеће императорска гарда; Пилат у име Цесара управљаше Јерусалимом, а до тад „избрани“ народ божији стењао је сад под двојакијем притиском: с једне стране силан побједник, којег је народ мрзио због идолопоклонства; а с друге стране свештеници и књижевници, који су се упињали, да народ одрже у тијесним везама вјерског фанатизма.

Исус Христос оплакивао је ту несрећу народа Израилскога, па је говорио: „Јерусалиме, Јерусалиме, ти који убијаш пророке и засипљеш у камен оне, који су ти послани! Колико пута шћедох да скуним чеда твоја, као кокош гнијездо своје под крило, и не шћеде.“ (Лук. 13. 34)

Као неисцрпим извор љубави према свему људству, Господ је осјећао и показивао своју симпатију, о којој су Јевреји више пута имали доказа, па су га сматрали да више љуби своје еуграђане него ли Римљане, па то су више пута и признавали, нарочито кад су га умолили да излијечи болесног сотниковог слугу, онда су говорили као што вели јеванђелиста: „А они дошавши к Исусу мољаху га лијепо говорећи, достојан је да му то учиниш, јер љуби народ наш и начини нам зборницу.“ (Лук. гл. 6. ст. 4—5.)

Исуса Христа дирала је народна несрећа, па га је непрестано тјешило и блажио говорећи им и раскривајући им други бољи живот, а у исто доба избличавао је и указивао на силне богаташе и гордељивце говорећи о потоњем суду, на којем ће се сваком судити по дјелима његовијем, хотјевши да тијем путем поврати и до-

веде човјека у његово првашње стање и достојанство. Док је народу говорио о дужностима његовијем, поучавао га је у исти час и у његовој правди. Народ је слушао пријатно с великом жељом његову поуку и радо је пошао за Господем Исусом, јер су његове благе бесједе убјеђивале, рука његова болне исцјељивала, а моралом и поуком својом давао је благ и добар примјер, проповиједао је и радио добродјетелно, а та добродјетел до његовог времена није била позната. Он је проповиједао, препоручивао и поучавао да се међусобно и са свјема људима у љубави живи. Па та његова доброта коју је народ узносио хвалом, а с њом и глас о чудесима, што их је Христос чинио, узбудили су и подигли против њега завист и пакост посљедоватеља старе богодржавине, јер су се бојали његовијех поука, а архијереји и књижевници осјећали су, да им се владавина колеба, јер је из темеља уздрмана; гордост фарисејска бијаше понижена, којима и књижевници притекоше у помоћ, те се сви сагласише како ће спаситеља на смрт осудити.

III.

Ако је владање и наука Исуса Христа била крива и ако је тијем — по фарисејском мњењу — давао повода да га клеветају, зашто онда нијесу радили отворено, и зашто га нијесу јавно окривили за његова дјела? Зашто су употребили на најподлији начин против њега: пакост, невјерство, клевету и насиље?

По јеванђелисту Луци (гл. 20., 19—20) види се: „И гледаху главари свештенички и књижевници у онај час да дигну руке на Њ, али се побојаше народа; јер, разумијеше да њима ову причу каза. Пажаху на Њега, и послаше вребаче, који се грађаху као да су побожни, не би ли Га ухватили у ријечи, да Га предаду поглаварима и судској власти.“ Даклен, тијем својијем лукавијем планом што су га најприје измислили, па по њему и злочин скројили, хтјели су да докажу, да је тај њихов поступак и осуда законита, прикривајући лукаво своју праву намјеру и жељу — Један бранитељ у скупштини „Салвадор“ упиње се да докаже, да је најприје издана одлука, да га ухвати, па као доказ томе упућује на Јеванђелисте (Јов. гл. 10. с. 53—54; Мат. гл. 26. с. 4—5.); ну ни један Јеванђелиста не говори што о тој пресуди, или о каквом јавном збору, него говоре само о незаконитом

збору архијереја и књижевника, који нијесу били образовани и опуномоћени код Јевреја као судско тијело. Јеванђелист Јован (гл. 11. с. 47.) вели: „Он дар главари свештенички и фарисеји сабраше скупштину и говораху: шта ћемо чинити? Човјек овај чини многа чудеса. И поговараху: Ако га оставимо тако, сви ће Га вјеровати, па ће доћи Римљани и узети нам земљу и народ. Из тог се довољно увиђа да у том нема ни трага законитог суда, него само безаконно клеветањо и лажљиви крој скопчан са са страхом да не би изгубили уплив код народа; види се, да су се свакојако довијали измишљајући и кројећи, како би најлакше добили онога, за којим је народ пошао. „И од тога дана договорише се, да га убију“ (Јов. гл. 11. ст. 53.); „И савјетоваше се, како би Исуса из пријеваре ухватили и убили (Мат. 26. 4). Они су се сабрали у савјет, али не да му по закону суде и да издаду закониту пресуду, по којој да се ухвати, него су се најприје споразумјели како и на који начин да га на пријевари ухвате „на онда да га убију.“ И та опека пријевара којом су хтјели ухватити Владику и Господа, није ништа друго до ли сугласност и договор књижевника и фарисеја са Јудом, и погодба, колико ће му дати новаца, па да им изда Исуса. „А Јуда, један између дванаесторице, дошао је архијерејима и рекао им: „Шта ћете ми дати, да

вам га издам? А они му обрекоше тридесет сребрњака“ (Мат. гл. 26. с. 15). И по староме обичају избројаше му у храму тридесет сребрњака*) И то је била цијена издаје и пријеваре (Исход 21. 32. Захарија 11., 12.) Безакони збор одредио је толику цијену издајнику само за то, да што више обруже и понизе Исуса Христа. Па зар се на тај начин издавала одлука код старијех Јевреја? Зашто нијесу узели у обзир судске заповједи, које налажу: „Не мој лукаво радити пријеваром у твоме народу“ (Левит. 19., 16.) Пријеваром гледали су да се дочепашу Спаситеља! Па онда, како су могли осудити да га убију кад им закон заповиједа ово: „Не суди човјеку, док најприје не чујеш од њега, и знај шта радиш!“ Па осим тога, кад је њихова одлука била законита, зашто су прибјегли од видне свјетлости дана, тамном мраку ноћи; зашто нијесу судили дању, него чекали мркле ноћи, како би што боље прикрили овај злочин? Зашто нијесу позвали у помоћ општу јавну грађанску стражу, него су подигли најнижу класу слугу, да их предводи издајница, који је готов био, да с пољупцем изврши предају? Па кад би била истинита и законита судска одлука, да се ухвати и задржи наш Господ Исусе Христос; зар је онда то начин којим се врши законита судска одлука? Зар је закону нужна да кривце издајом и пријеваром хвата? (Наставиће се.)

Повратак из Египта.

(Свршетак.)

Одма више те пољане подигнуто је протрано и великољепно здање за изложбу, која ће се ове године створити, а коштала је који милион франака. Више овог је одма краљева башта са разним дрвљен и воћкама, коју натапа жива вода, а тик уз башту и краљев је двор. Народу је слободно шетати и по краљевој башти.

Саевијем на противној страни вароши, близу војарне налази се зданице, у коме су смјештене сваковрсне штатуге из најстаријих времена, да човјек има шта виђети и чему се дивити. У дворишту тог здања које се још проширује, стоје у редовима многобројни гробни споменици са грчким и латинским натписима. Особито је лијепа мраморна зграда академије са музејом, ће су многоврсни древни предмети римски, грчки

и египатски, међу којима особито падају у очи накити и посуђе златно и сребрно из најстаријег доба; а врло је знатан онај одјел посвећен имену оног богаташа из Александрије, у коме се налази и до 15 Мумија. Затијем библиотека и галерија слика из грчког устанка па даље. По свему се види, да је та млада државица за кратко вријеме у свима струкама напредка коракнула напријед, чему много доприноси слога и родољубље. — На трошак двојице египатски трговаца, сада се у Грчкој подиже нова зграда за војничку академију. Посјетио сам и теолошки

*) Тридесет сребрњака, т. ј. сребрени сикли, новци за које је Јуда Искариот продао Христа Спаситеља износе 15 црскијех талијера (Thaleri imperiales), или 86 динара, а једни рачунају 11 турских лира, или 1500 данашњијех турскијех гроша, а то је 125 фор. а. вр.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

завод, те су ме гг. професори провели кроз све просторије, па онда почастили закуском и подарили двије књиге за успомену. Тај су завод о своме трошку подигли двојица браће из Епира именован Ризариси и на издржавање приложили своје имање, те завод и носи њихово име. Распоред у свему јако ми се допао, а болница му је малко одвојена, (у њој не бјеше ни једнога болесника). Има и башту са маслинама и поврћем, па у њој и гимнастику. Ово је здање на крају вароши, а виза-ви према њему у страни налази се болница, коју особито штити краљица Олга, као основатељка исте. Три пута нећељно она тамо долази, да лично опроба јестива, прегледа рубље, кревете и болеснике, те им материнском негом и примјетбом олакша болове. Управитељка је женска, а и послуга од женскиња. Као посјетиоцу, поднесоше и мени књигу да запишем моје име. Међу болесницима виђох и једну Јеврејку, па и једног Талијанца-католика, који одавна страда од руке, а не може још да пође на боље. Патња тога човјека врло ме је тронула. Држећи моју руку, пошто је неколико пута пољуби и сузама ороси, замоли ме, да се и ја за њега Богу помолим, не би ли оздравио. Не знадох му шта друго рећи, него ово: Онај, који лијечи душевне и тјелесне болести, нека се смиљује на сузе нас оба двојице, и подјели ти олакшање и здравље!

Вриједно је још виђети у Атини приличан број светих храмова по источном укусу (као крет) па и нову латинску, која још није свршена. Особито је лијепа црква св. Теодосије, катедрала свете Ирине. У овој велељепној и у позлати блистајућој цркви, пада у очи под деснијем крилом измалан на зиду Акропол, какав је некад изгледао, па онда св. апостол Павле како стојећи проповједа у храму нову науку Христову, а народ обојега спола посједао на мраморном патосу и по степеницама, па пажљиво слуша јеванђелеку мудрост, а научењаци атински биљеже и ватају с пером његове ријечи, јер их је са уводом одма придобио за слушање, кад им је рекао: „По свему вас видим да сте благочестиви људи, што свједоче и ваши многи храмови посвећени разним боговима; па на једном виђох ње пише: „Непознатом Богу да је посвећен.“ И ја вам баш тога непознатог Бога проповједам — Исуса Христа итд. Има још једна црквица Богородична, на неколико ступова у

земљи, из V. вијека, и то на сред главне улице која гледа из краљева двора; те, ма да квари симетрију вароши, ипак је због њезине древности поштеђена. Има и још једна мања за крју веле да је то најстарија у Атини из хришћанског доба.

Куће у Атини нијесу велике, али помјешане на многим мјестима са баштама дају чаробан изглед, кад се погледа са Акропола. Сад зидају и нови театар, кога не ће бити стид да је и у којој већој престолници.

Оставих и Атину, у којој сам пријатно пробавио десетак дана. Са жељезницом кренуо сам около 8 сати изјутра за Патрас, а приспјећемо у вечер около 6¹/₂. Пошље не пуна сахата влак се пење и спусти постепено заливу, који се пружа иза брда Пирејског па све до Коринта, и ми ћемо све ићи покрај њега десном страном. Ми смо баш у сред подне прешли преко прокопа, те се са средине виде оба два краја. Још није готов, а на њему раде неколико стотина радника: Талијана, Грка, Македонаца и Црногораца. То дивовско дјело (саставити прокопом тај мореуз) замишљали су и узалуд почињали још стари Римљани и Грци, па ето једва сада непаде за руком да се оствари. С тим ће бити много краћи пут по мору из Европе на исток, а с тиме и већа корист за краљевину Грчку. Са оне стране Коринта већ му је и лука подигнута, а сваки педаљ земље около луке и уздуж канала са обје стране, до сада већ је продан и „Капарансан“ од имућнијих Грка и странаца. Ту ће кроз коју годину поникнути виле и љетниковци; а због благе климе, ће напредују лимунови и друго јужно воће, устројиће се морска купатила, и онда за Грке ето „ћара“ и „шићара“.

Пошто се пријеђе канал, залив нам остаје на десну страну све до Патраса. Ту је одма и удобна гостионица, ће и влак стаје једно 20 минута. Одатлен па до самога Патраса идете кроз обрађена поља, као кроз какву башту; да је милина путевати, а још љепше посматрати упарађење маслине и виноградне лозе, са пашњацима и њивама, које по већој чести залијевају потоци падајући из брјегова, а због многи села и варошица изгледа права живост и обртност. Нити у Атини нити на томе путу, ја невиђох тужна лица или какве забринутости, јер је све своје и весело као да влада демократија. Тамо још нема европски филосера на лозама, јер ми-

нистар Трикупис не да унијети ни најпитомију ружу или други који пресад са стране.

Примјетити ми је још да при откопавању развалина у Коринту, врло су мало нашли старински предмета, с каковим изобилује Грчка на другим мјестима, ће су некад биле вароши.

Патрас је такођер лијепа и пространа варош, са столицом архиепископа. Морска лука прекрасна и zgodна за приступ. Док се на високом бријегу више Патраса бијели снијег у априлу и до половине маја, дотле у низини све заодјенуто зеленилом и цвијетом.

Пошто сам преночио у Патрасу, кренух грчком лађом за Бриндиз у Италију, који пут траје 22 сата, и на коме имадосмо најпријатније

вријеме. Италијом путовати из Бриндиза до Анконе, тако је исто пријатно и посве слично ономе путу из Коринта у Патрас, јер с десна видите море, а с лијеве стране све само зеленило — баште, ће ни један педаљ земље не стоји безпослен или необрађен. — Из Болоње до Венеције имао сам срећу путовати са истим влаком, с којим и Бразилски цар Дон Педро, његова супруга и братић. У Венецији ме највише занимала црква св. Марка, у којој сам с десне стране у препрати видно ону кретионицу, коју су Кретоносци однијели из св. Софије.

Из Удине ће је граница, кренух се у Беч и стигох здраво и мирно, те ме ту мој пријатељ Ристо Хаџи Ристић причека на колодвору.

Број 24. екс. 1889.

ОКРУЖНИЦА

свему српско-православном свештенству херцеговачко-захумске митрополије.

На понизну представку нашег блаженопочившег Митрополита Леонтија од 13. и 25. јунија пр. године бр. 56. изволила је висока земаљска влада од 10 и 22. августа пр. године бр. 49478. одобрити, да се сва службена писма како свештеничка, тако и црквених области и уреда могу преко поште бесплатно слати. — У званична писма могу се ставити: разне свједоџбе, молбенице, списи душа и парохија, рачуни црквени, брачни предмети, нацрти, књиге и све што на парохију, цркву и школу спада.

Кад таку бесплатну дозволу имамо, препоручује се свему свештенству и црквено-школским општинама, да сваку важнију ствар овој митрополији достављају ради знања и ријешења.

Свештеници могу своја писма претпостављеним својим протопрезвитерима односно надзиратељима званично слати, а ови примљена писма имаду сваки пут са својим мњењем у митрополију пропратити. Никад у једно писмо не треба

стављати више предмета, већ за сваки предмет има се посебно писмо саставити.

Да се писма не би губила сваки свештеник треба да има „доставну књигу“, у коју ће уписати број писма и коме је послано, пак са том књигом понијети или послати писмо на пошту и чиновник поштански потписаће се, да је примио. — Препис од сваког писма треба међу актима чувати. Писма званична морају бити под бројем, савијена у овећој коверти и овако адресирана:

Број . . .

Парохијални (или цркв.-школ.) уред у . . .

Пречасном протопрезвитер. уреду

у

З в а н и ч н о.

У Моотару, 5. јануара 1889.

Архимандрит и администратор митрополије
херцеговачко-захумске

Серафим Перовић.

Број 28. екс. 1889.

ОКРУЖНИЦА

свему српско-прав. свештенству херцеговачко-захумске митрополије.

У Сарајеву излази „Дабро-Босански Источник“, лист за црквено-просвјетне потребе српско-прав. свештенства у Босни и Херцеговини. Овај лист особито је користан и поучан за свештенство у Херцеговини, које је доста неуко и не искусно, јер у реченом листу, наћи ће свештен-

ство здраве поуке и лијепе користи за вршење његовог великог дјела, службе и дужности. Поменути лист доноси лијепе, корисне и лаким језиком написане чланке, црквене бесједе, дописе и прати наше црквене прилике. — Као што се види, драги свештеници овај је лист од велике

вриједности за вас, а није баш ни скуп, јер му је годишња цијена 3 фор. и излази два пута у мјесецу.

Тога ради најтоплије препоручујем вам свима, пречасни и драги свештеници овај духовни лист и братеки вас позивам, да се на тај лист преко дотичног протопрезвитерског уреда са претплатом одазовете с том напоменом: „да је сваки свештеник ове Архидијезе обвезан исти лист држати“. Онима свештеницима, који су у стању — препоручујем, да по могућности овај лист потпомажу и морално — поучним чланцима, црквеним проповједима описима старина и црквеним вијестима, јер ово ће им служити на дику и похвалу у црквеној књижевности.

Лист овај примаћете сви редовно ове године поштинским путем преко ове митрополије,

која уредништву листа одговара за претплату.

Дужност ће вама свештеницима бити, да сваки неодложно предате по 3 фор. као претплату своје проти односно надзиратељу.

Протопрезвитерима и надзиратељима у дужности је да примљене листове редовно разашљу свештеницима и од њих имају покупити претплату, те овамо митрополији на вријеме исту доставити. —

Протопрезвитери и надзиратељи имају ову окружницу објавити свима подручним свештеницима на извршење. —

У Мостару, 8. јануара 1889.

Архимандрит и Администратор Митрополије
херцеговачко-захумске

Серафим Перовић.

Д о п и с и *

Сарајево, 21. фебруара 1889.

У листу „Српски Дневник“ од 15. (27.) фебруара број 47. Неки брат дописник са Ходиједа слијепо и пакосно насрнуо је на православне Србе Сарајлије, (и он је Сарајлија) износећи да су наше босанске хаџије чак преко, 20 000 форинти прилога цркви Светога Гроба у Јерусалим собом однијели.

Дошета хаџија протојереј Ристо Новаковић и још један из Сарајева отишли су у света мјеста, али се у грдној своти прилога, г. дописник врло преварио, при томе још којешта у допису мудрово, јер сви милодари који су послани једва да 560 форинти износе, које се може доста вјерно посвједочити, па је за чудо, када наш г. дописник није при пошљки милодара на есабу бије, како је могао онако крупну цифру истакнути? Та за Бога толики новац непада ни при највећој нужди за помоћ из мјеста, у којима се за то по приликама нарочити одбори устројавају. А што се г. дописник чуди како има побожнијих људи који се сјећају с милостивим приносима спрам светијех далекијех мјеста, они не изостају прилоге чинити и на помјестне цркве и школе подупирати милодарима по могућности, ваља да зна г. дописник да се од свих страна свијета, од постанка до сада —

налазило таквијех и путника и прилагача, који су потпомагали цркве у светим мјестима, па ће тога и даље бивати; јер и остали народи имаду и својех потреба, и опет незаборављају побожно подпомагати она света мјеста, осим који су зар као наш врли и паметни г. дописник који се истиће да је неки родољуб, он непотпомаже нити цркве нити школе него само стало му је за свој џеп, у осталом наше су школе наша брига и зато г. дописника нека не боли глава. Но када је г. дописник поменуо Грке и нашу интигенцију, треба да зна, да све има лице и валичје, па тако и браћа Грци за православије у нашим земљама, поред тавне, имаду и свијетлу страну; јер када су ербеки патријарси, бјежећи с хиљадама народа, оставили своје стадо да га вуци раздиру у добу најтеже иновјерне силе и фанатизма, да се грчка црква и свештенство нијесу заузели и појавили у овом без пастира стаду, шта би било од христове цркве и ербеког имена у овој патеничкој земљи? Нијесу ли тада Грци учинили големих заслуга, чувајући и одржавајући православије међу нама, како се могло, па макар се зато и скупо наплачивали? Наш би народ много скупије стало, када грчки Архипастири неби били с нама у оним тешким данима искушења и притиска, па нек им је проста она

* Један претплатник листа „Српског Дневника“ и уважена личност у Сарајеву, замолио је да овај допис уврстимо у Источник, што ево и чинимо.

наплата, кад је народ жив остао и очувао њима заједно своју православну вјеру прађедовеку и име народно. Толико у хатар правде спрема Грка и њихова свештениства, на које г. дописник неразумно напада. Ми опет велимо да треба и ваља, да се сва племена и народи православне цркве, као браћа гледају, и да је циљесходно подржавати братеку узајмност него непотребно изазивање, које никакву добру неводи, а старини архимандриту г. Венијамину нема г. дописник шта позавиђети, који је од дуже година познат овде и домородац, и његово господство ни ком другом у очи напада осим г. дописнику, који се и у томе вара. А зар би се христијански звало, кад би му ко у мјесто господства сиротињску нужду препостављао? Нек помисли г. дописник како би то себи пожелио, а калуђера било је и биће.

Радо чујемо за напредак Мостара, Новога и свакога другог мјеста, ће се србско име и православна вјера негује, но с тога опет не ваља мислити као г. дописник да ћемо ми у Сарајеву у содом пропасти, ако у свему нијесмо достигли нашу милу браћу на другом којем мјесту, а г. дописнику боље би било да се бави у својим дужностима.

Сарајлија

Сливница 4. феб. 1889.

Молим читаоце овога листа, да не помисле да је ова „књига шаровита“, чак из оне „Сливнице“ ће су неке године Срби и Бугари дијелили мједан, за — Бог зна зашто!! Можда ова Сливница¹⁾ није много мања од оне бугарске, па, Бог и вјера ни по проливетој крви; само се мора примјетити да се овуда пролијевала под Луком Вукаловићем и Максимом Баћевићем „за крет часни и слободу златну“ — а тамо се пролијевала, Бог зна зашто.

Елем, како било, да се свило, ово писмо није из оне Сливнице, но из малог сеоца „кршне Херцеговине“, које броји ни више ни мање, но 7 — 8. домова, у којима живи све православна Србадија. Камен с десна, камен с лијева, а они се збили око једне мале црне зградице, која је два лакта од земље одвидана, и које се по малом каменом крстићу познаје да је **Б о ж и ј и х р а м**,

¹⁾ Село Сливница, лежи од прилике на 3 $\frac{1}{2}$ сата југо-западно од Требиња, а на 1 $\frac{1}{2}$ сат од насипа „Требиње-Дубровник“ и то у лијево свративши онђе ће је погинуо славни Херцеговачки војвода Максим Бачевић т. ј. код Г. л у в е С м о к в е.

— српска црква. Добро је! — помислих у себи; оваки храмови били су зборна мјеста Косовских осветника; ови храмови, онако црни и зубовима времена обурвани опомињу нас: — Богу се моли, а сјети се своје прошлости, сјети се оних који на Косову изгинуше, сјети се оних који нам од тад и **оваке** божије храмове одржаше и прађеву вјеру у душу усадише, сјети се — па им на измаку 500 година од Косова отпој „Вјечнаја памјат!“

Без ове моје опомене то ће бити, и сваки ће се Србин кога тишти Косово на „Видов-дан“ опоменути оне вечере, опоменути оног грозног часа, кад је српска неслога скинула круну са сиједе главе св. мученика Лазара и бацила је у Ситницу са калпацима Косовских мученика, којих се треба сјетити и у овим крајевима, почем има међу њима синова и Босне поносене и кршне Херцеговине, јер они приспјеше на бој на Косово, кад се српска крвца прољевала те на нама не остаде клетва св. Лазара. —

Из овог малог сеоца, наше Херцеговине, ове ријечи стављам на хартију, гледајући у другу зграду тога сеоца, у знак великог пожртвовања у: „**Српско училиште добротвора Драга Памучине**“, које је подигнуто да се у њему васпитавају у српско-православном духу потомци Косовских Србова.

Кад сам први пут ступио у то сеоце и стао пред ту лијепу зграду, која ће на скоро пропјевати²⁾ веома ми срце заигра и одмах из дна душе рекох: „Слава добротвору.“ Оваки ће син и ону малу црквицу обновити и украсити.

„Хоће, хоће!“ примјети ми на то један сељак, из тог села — „Он нам је то обећао; он је наш прави добротвор!“

То ме пново развесели те опет рекох: „Слава му! — а сви околу стојећи повикаше: „Живио га Бог!“

Док је српском роду оваких синова као што су: србин Херцеговац, старина Драго Памучина и србин босанац Петар Дрљача — ми, са ове стране Дрине и Саве можемо рачунат да се овамо српска православна свијест неће изгубити, но да ће и пошље 500 година загријавати српска срца да куцају на корист прађедове вјере и српског имена. Треба прионут ина обрађивању пута кога нам ови наши родољуби показаше. Слава им!

Т. П. С. Л. П.

²⁾ Јер је тек довршена, а вриједи преко 10.000 фор.

Р а з н о.

Крајцарско штедовно друштво православних Српкиња у Сарајеву. На предлог г. Евице Сарајевчића, учитељице на оvd. град. дјев. школи, заузеше се правосл. Српкиње сарајевске још почетком 1887. г. да оснују своје крајцарско штедовно друштво, (види смјер крајц. штед. друштва у правилама тачка 1. 2. 3. 4.) Гђа Евица са својим другарицама радила је неуморно на том пољу. Она је израдила и правила друштвена, те пошто их је својим другарицама разјаснила и пошто су ове добро разумјеле, то њих 42 Српкиње потпишу молбу, и подастру та правила високој зем. влади преко високопр. Митрополита госп. Ђорђа Николајевића почетком прошле 1888. г.

Ово друштво ма и женско, имало је се дуго времена борити са оном старом нашом српском кугом — својим раздором српским, но оно је то све са својом трпљивошћу савладао.

Висока земаљска влада одобрила је та друштвена правила, и друштву су достављена 15. новембра пр. год.

Друштво је држало своју прву главну скупштину на материце 11. децембра пр. године у митрополији под предједањем високопреосвешт. Митроп. г. Ђорђа Николајевића, а у присуству владиног повјеренка г. пл. Беркса.

Високопреосвештени господин Николајевић поздравио је скупштину као што му то доликује очински, за тим се прешло на избор друштвеног одбора, ту бише изабране за пресједницу: Јованка Бесаровићка, за бладајницу Мара Ђ. Рајковића, за прегледаркиње рачунске: Савка Ђ. Петровића, Јованка Шарац и Мара Авдаловића, за одборске чланице: Мара Х. Авакумовића, Ана А. Деспића, Х. Милка Х. Трифковића, Мара П. Петровића, Мара Ђ. Илијћа и Јефа Н. Краљевића, за перовођу г. Никола Лалић.

Услѣд поднешене оставке гђе. Маре Ђ. Рајковића на благајничко звање, то је друштвени одбор држао своју ванредну сједницу, на којој је уважена оставка г. Маре Ђ. Рајковића, а на њено мјесто изабрана за привремену благајницу опште поштована Савка Станишина посједница, која се тог звања добровољно примила.

Одбор је већ почео прикупљати чланице. Ради успјешно, те се је надати, да ће ово друштво с поносом моћи стати уз сва добротворна друш-

тва. Нека. Ејвала правосл. Српкињама по Босни и Херцеговини које год ступе у заједницу. Нека бар Српкиње учине нешто, што Срби не бише кадри.

Друштвени одбор је управно своју молбу на високопреосв. Митрополита Николајевића, да изволи својим расписом свима протопресвитерат. и цркв. школ. срп. општинама у подручју, даље тузланској и мостарској архидијезези објавити, да је ово друштво већ образовано, те да препоручи: да све свештеничке и мирске православне Српкиње у Босни и Херцеговини ступе у ово друштво, да свака, сваки дан, само по један крајцар уштеди, и друштвеној благајни шаље мјесечно полугодишње или годишње. Надамо се да ће се све листом Српкиње у Босни и Херцеговини одазвати овом позиву, да се што прије дође до своте, која је нужна, да друштво почне вршити свој благотворни и матерински рад.

Овђе ћемо донијети имена оних који досад приложише друштву: Високопр. Митроп. госп. Ђорђе Николајевић 50 фор. г. Савка Д. Јефтаниновић 20 ф., Евица Сарајевчић 10 фор., Савка Станишина 5 ф., Јованка Бесаровића 5 ф., Јања В. Дурића 3 ф., г. Алекса Стјепановић учитељ 3 ф., Јованка Шарац 2 ф., Јелена Лекић 2 ф., Милица Васић учитељица 2 ф., Аника Р. Обрадовић 2 фор., Ана А. Деспић ф. 1.35, Мара Х. Авакумовић ф. 1.35, Василија К. Мирковића ф. 1.35, Јока Пешугова ф. 1.35, Мара М. Савића ф. 1.35, Јока Ј. Савића ф. 1.35, Јелка А. Крешталице ф. 1.

У своје вријеме јавићемо имена свију чланица и приложница, којих ће по изгледу бити више него што се очекивало. А и како неби? Кад је свето дјело за које се ради.

Српско-православно црквено-пјевачко друштво у Сарајеву. Прије кратког времена сарајевски Срби младићи занатлије, образовали су: црквено-пјевачко друштво под именом „Слога“ звано. Штатути су поднешени (преко владиног повјереника за град Сарајево) високој земаљској влади на одобрење и потврду. Ликовођа је овом друштву госп. Никола Тајшановић учитељ народне школе у Сарајеву. Ово још привремено друштво у неколико прилика показало се је вриједно и одушевљено, те је у овдашњим црквама на божественој литургији више пута

на опште задовољство и похвалу, као и на парастосу за у покој душе царевића Рудолфа и при другим спроводима, дивно је пјевало, тако да су задивили све присутне.

Дај Боже да ово друштво постане стално у нашем мјесту, а то ће једино зависити ако му буду правила потврђена од високе владе и ако остане у досадањем одушевљењу и сложном раду.

Јавна захвала.

Од стране свијех питомаца српско-православног богословског завода у Рељеву, а нарочито пак од стране питомаца из IV. разреда нека је вјечита хвала и благодарност одбору за светосавску бесједу у Сарајеву, што нас позва

на исту о. г. вечер и на нашу молбу и мјеста нам бесплатно дадоше. Таки нам се родољуби иљадиле.

Остајемо у нади да ће и у будуће слав. одбор тако сваке године чинити.

Рељево 20. јан. 1889.

Питомци IV. раз.

Читуља.

† Никола Г. Лалић, свештеник и писар АЕМ. Конзисторије Дабро-босанске Епархије, послје тешког боловања преселио се у вјечност 26. фебруара о. г. а 27. истог опојан је од Високо-преосвештеног г. Митрополита и више свештеника. Покојник је сахрањен у Кошевском гробљу, гдје је одпраћен од многобројног народа а уз милозвучно појање цјевачког друштва састављеног од Срба занатлија. Парох сејечко-блажујски Стево Тривковић, на опјелу у старој цркви изговорио је опроштајну бесједу, у којој је према сопственој увиђавности својој описао живот покојников и изнио врлине његове. Пјевачко друштво у знак признања, као подпомагајућем члану положило је вјенац покојнику на самом гробу уз неколико кратких ријечи, које је овдашњи механицијер Ристо Максимовић као члан испред друштва изговорио.

Покојник је рођен у Сарајеву 15. септембра 1860. год. По свршетку школа у Сарајеву оженио се је врло млад а по том буде рукоположен за ђакона 8. новем. 1876. од Митрополита Антима. Године 1879. оде у Биоград и ступи у I. разред богословије. У то доба умрије му супруга у Сарајеву, а он продужи учење у богословији. По свршетку исте дође године 1883. у Сарајеву, те и у тој години оде у Русију и тамо 2. сеп. уписа се у духовну академију у Кијеву као студент у I. курс; по свршетку овог курса пређе

у II. курс гдје је слушао предавања непуних 6 мјесеци но због рђавог здравља морао је напустити учење и по савјету љекара доћи у своје родно мјесто у Сарајеву. На захтјев покојников (побивеној каноничкој дозволи од тадашњег Д.-б. Митрополита) буде рукоположен за свештеника 30. новем. 1884. год. у Кијеву од бившег српског Митрополита Михаила.

Дошав у Сарајеву, покојник је по својој молби од садашњег високопреосвештеног госп. Митрополита добио мјесто у јануару 1886. год. у конзисторијалној канцеларији, и вршио је писарску дужност све до своје смрти, но већином са лошим здрављем и побољевањем.

При покретању духовног листа „Дабро-босанског Источника“ а на предлог конзисторије покојник је био именован и уредником истог листа но недаћно здравље а на његову молбу послје уређења 4. броја реченог листа од 1887. године, опроштен је ове дужности.

Покојник оставља иза себе остареле родитеље, који су у њега највећу наду полагали — а особито остарели отац протојереј Герасим — да ће од свога сина дочекати материјалну потпору и утјеху, но неумитна смрт рока непоставља.

Бог нека му души прости и нека ублажи ожалошћене родитеље, а међу нама нека му је вјечна памјат.